

CONSUMUL DE BĂUTURI ALCOOLICE - FACTOR DETERMINANT AL CRIMINALITĂȚII VIOLENTE

Conf. univ. dr. Andrei NASTAS

*Facultatea Transfrontalieră
Universitatea „Dunărea de Jos” din Galați*

Dr. Alexandru CICALA

*Academia „Ștefan cel Mare” a
Ministerului Afacerilor Interne al Republicii Moldova*

Abstract

Violent offenses are usually situational crimes, they are committed unexpectedly, are related to specific circumstances, or are specific to certain situations. The intention to commit these crimes appears suddenly, in most cases, they are generated as a result of the consumption of alcoholic beverages and under the influence of the situation created unexpectedly. Therefore, the respective violent crimes are not planned in advance and therefore, they are not a consequence of some anticipatory preparatory actions but are committed spontaneously under the “involuntary driving” of alcoholic beverages.

In this scientific endeavor, we intend to analyze the main criminogenic factor that determines the commission of violent crimes in the Republic of Moldova and also propose some measures to reduce these acts committed based on alcohol consumption.

Keywords: *criminality, crime, criminogenic factor, alcoholic beverages, cause, condition, prevention, individual prevention, victim, offender etc.*

Infracțiunile de violență sunt, de regulă, infracțiuni situaționale, adică se săvârșesc pe neașteptate, sunt legate de niște circumstanțe concrete sau sunt proprii anumitor situații. Intenția comiterii acestor infracțiuni apare subit, în cele mai dese cazuri sunt generate urmare consumului de băuturilor alcoolice și sub influența situației create pe neașteptate. De aceea, infracțiunile violente respectiv nu se planifică din timp și deci, nu sunt o urmare a unor acțiuni preparatorii anticipate dar sunt comise spontan sub „conducerea involuntară” a băuturilor alcoolice.

În acest demers științific ne propunem să analizăm principalul factor criminogen ce determină comiterea infracțiunilor violente în Republica Moldova și totodată să propunem unele măsuri privind diminuarea acestor fapte comise în baza consumului de băuturi alcoolice.

Introducere

Pentru realizarea cu succes a activităților de prevenirea a infracțiunilor violente, se face necesară studierea sub toate aspectele a factorilor criminogeni și a dimensiunilor pe care le comportă.

Potrivit opiniei distinsului criminolog V. Bujor, premisa necesară eficacității măsurilor de control asupra criminalității este rezolvarea justă a problemelor legate de cunoașterea esenței fenomenului de crimă, aprecierea stării și tendințelor criminalității în stat; descoperirea determinantelor fenomenului în cauză, a factorilor și împrejurărilor ce favorizează săvârșirea infracțiunilor; pronosticarea criminalității și modelarea noii realități sociale în raport cu procesul economic și cultural; elaborarea concepției, strategiei de combatere a criminalității și crearea unui sistem efectiv de combatere a infracționalității. De aici și apare unul din scopurile criminologiei ce ar consta în elaborarea și propunerea măsurilor de control asupra criminalității în baza cunoașterii esenței și a manifestărilor fenomenului de crimă¹.

Astfel, una din dimensiunile prioritare ale studiului în cauză o constituie investigarea unui factor criminogen ai infracțiunilor violente înregistrate în Republica Moldova. Din păcate, acest factor de-a lungul timpului a provocat modificări esențiale în mentalitatea populației, în special toleranța crescută a comunității față de aceste comportamente, degradarea normelor morale, anomia (fostele reglementări și ierarhii specifice societății tradiționale nu mai funcționează, iar cele noi deocamdată nu s-au constituit)², precum și răspândirea comportamentelor deviate. Importanța lui însă pentru prevenirea eficientă a infracțiunilor violente este indubitabilă, întrucât doar profunda cunoaștere a acestora va permite elaborarea unui mecanism preventiv eficient al acestuia³.

Criminolog francez J. Pinatel consideră că orice infracțiune de omor este determinată de anumiți factori criminogeni și clasifică acești factori în: factori geografici, economici, culturali și politici. Pentru o mai bună înțelegere a acestor factori se impune o scurtă prezentare a lor⁴.

¹ Bujor V., *Cuvânt în apărarea criminologiei*, în *Materialele conferinței științifice, „Starea actuală și perspectivele științei criminologice în Republica Moldova”*, Chișinău, 2002, pp. 103-106.

² Nistoreanu Gh., Păun C., *Criminologie*, Ed. Didactică și Pedagogică R.A., București, 1995, p. 178.

³ Lariu Iu., Cojocaru R. ș.a., *Criminalitatea violentă în Republica Moldova: tendințe generale, cauze și condiții*, Ed. Acad. „Ștefan cel Mare”, Chișinău, 2018, p. 16.

⁴ Davidovitch André Pinatel Jean, *La criminologie*, în *Revue française de sociologie*, 1962, pp. 92-96.

Astfel, factori economici pot fi considerați: industrializarea, șomajul, nivelul de trai, crizele economice care duc la scăderea nivelului de trai al păturilor defavorizate. Există o criminalitate și în cazul nivelurilor de trai ridicate pe care Edexim Lutherland a numit-o „criminalitatea gulerelor albe”. Una din teoriile economice general acceptate este aceea conform căreia baza economică determină suprastructura socială, politică, culturală, instituțională. În consecință, situația economică a unui stat determină anumite comportamente umane, inclusiv comportamentul infracțional⁵.

Printre factorii demografici pot fi amintiți: rata natalității, unde relația dintre rata natalității și criminalității este de natură indirectă, la amplificarea delincvenței juvenile contribuind o multitudine de alți factori dintre care: compoziția familială, rolul negativ al mass-media etc.; mobilitatea socială și urbanizarea⁶.

Alți factori criminogeni sunt cei socioculturali din categoria cărora fac parte familia, religia, discriminarea etc.

Referindu-ne la familie, vom observa că ea joacă un rol important în formarea personalității individului. S-a constatat că persoanele provenite din familii destrămate sunt înclinat spre săvârșirea infracțiunilor mai mult decât cele provenite din familii organizate. De asemenea, s-a observat că familiile infractoare își implică copiii în activități infracționale.

O influență hotărâtoare asupra formării personalității copilului o are climatul conjugal, calitatea dintre soți, pe de o parte și dintre aceștia și copii, pe de altă parte. În acele familii în care părinții nu muncesc, duc o viață parazitară sau au antecedente penale riscul apariției unei manifestări antisociale este mult mai ridicat.

De asemenea, un loc important în formarea personalității individului îl ocupă școala. Indivizii cu un volum redus de cunoștințe, fără o reprezentare exactă asupra valorilor și normelor sociale, nu discern binele de rău, licitul de ilicit.

Și mediul social global poate avea un rol semnificativ în apariția conduitelor antisociale, în formarea personalității infractorului.

Analizând societatea actuală din Republica Moldova, observăm că începând cu anul 1990, criminalitatea contra vieții în țara noastră își are cauze și motivații strâns legate de perioada de criză pe care o traversăm.

Una dintre cauze este specifică evenimentelor revoluționare și rezidă în declanșarea unei stări anormale de ansamblu. Această stare înțelegească ca o stare de anormalitate socială determină o devalorizare a sistemului de norme și valori care par să aparțină unei epoci trecute. Această situație a condus la o diminuare considerabilă a respectului față de lege și față de instituțiile însărcinate cu impunerea

⁵ Cicala Al., *Factorii criminogeni ai avorturilor ilegale*, în *Analele Științifice ale Academiei „Ștefan cel Mare”* a MAI, nr. 1/2018, pp. 73-83.

⁶ Larii Iu., *Criminologie*, Academia „Ștefan cel Mare”, Chișinău, 2020, p. 27.

acesteia. O altă cauză a reprezentat-o lipsa de reacție a factorilor de putere în cazul unor tensiuni sociale, politice și economice⁷.

Unii cercetători sunt de părerea că principalii factori criminogeni care determină comiterea infracțiunii de omor sunt de ordin intern (endogeni) – temperamentul, caracterul, ereditatea, inteligența, pasiunile, starea psihică, educația și factori externi (exogeni) – gradul de civilizație, deficiențele de integrare socioprofesională, situațiile conflictuale⁸.

Conținutul de bază

Totodată, autorul Barbu Nicu Damian consideră că nu pot fi omiși și factorii declanșatori (imediați), care, după părerea noastră, reprezintă factorii determinanți, necontrolați și cei mai des vizibili pe parcursul comiterii infracțiunilor contra vieții și sănătății persoanelor, cum sunt:

- ✓ consumul exagerat de băuturi alcoolice;
- ✓ conflictele spontane;
- ✓ exacerbarea unor vechi sentimente de ură sau răzbunare;
- ✓ încăierările între grupuri sau perechi;
- ✓ relațiile extraconjugale etc.⁹

Acești factori declanșatori de comiterea a infracțiunilor contra vieții și sănătății persoanelor își fac apariția doar în prezența consumului de băuturi alcoolice și ceilalți survin spontan fără efort suplimentar.

Acest viciu care afectează în primul rând, tinerii și activitatea insuficientă în combaterea acestor fenomene reprezintă un alt factor iminent ce generează comiterea infracțiunilor de omor, vătămare intenționată gravă, medie a integrității corporale sau a sănătății, amenințare cu omor ori cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății, viol etc., atât în rândurile populației din mediul rural, cât și din cel urban.

Unele cercetări¹⁰ realizate în acest sens, ne demonstrează faptul că consumul de alcool în țară este similar modelelor de consum internațional. Astfel, în baza datelor privind consumul înregistrat de alcool, din totalul de 6,3 litri de consum (înregistrat) de alcool pur per persoană în Republica Moldova, 65% sunt băuturile spirtoase, 30% sunt berea și 5% sunt vinul (OMS, 2014). Consumul de bere este în

⁷ Cicala Al., *Analiza criminologică și prevenirea infracțiunilor de omor*, Ed. Departamentul Editorial Poligrafic al Academiei „Ștefan cel Mare”, Chișinău, 2021, p. 26.

⁸ Opalco Ala, *Factorii care contribuie la comiterea infracțiunii de către minor*, în Revista națională de drept nr. 4/2012, pp. 58-61.

⁹ Barbu N.D., *Investigații criminale*, Ed. Sitech, Craiova, 2015, pp. 403-404.

¹⁰ Ionașcu V., Frunză Al., *Impactul consumului de băuturi alcoolice asupra comportamentului violent*, în materialele conferinței științifice cu participare internațională „Protecția drepturilor și libertăților fundamentale ale omului în procesul asigurării ordinii și securității publice”, Chișinău, Moldova, 9 decembrie 2021, pp. 321-331.

creștere continuă de la începutul anilor 2000, pe când consumul de vin este în descreștere, în pofida faptului că Republica Moldova este tradițional o țară producătoare de vin (OMS, 2014). Alte studii au stabilit că 69% din populație consumă vin, 19% consumă bere și 8% din populația cu vârsta cuprinsă între 16 și 55 ani preferă băuturi alcoolice tari¹¹.

Totodată, conform rezultatelor sondajului sociologic realizat în cadrul unui studiu¹², în Moldova produsele alcoolice se consumă în 60% din toate gospodăriile casnice. Probabil acest indicator este subestimat. Cel mai înalt nivel al consumului de băuturi alcoolice este înregistrat printre rândurile populației de 20-44 ani, cu studii medii de specialitate și cu un nivel de venituri familiale ce depășește valoarea de 2500 lei lunar. Circa ¼ din populație consumă produse alcoolice o dată în săptămână, iar 4% - în fiecare zi. Dacă se ține cont și de producția casnică, atunci vinul este băutura cea mai consumată. Aproape 23% din populația consumatoare consumă 1,0-3,5 litri pe lună, iar 15% - mai mult de 3,5 litri. Circa 35% din consumatori consumă băuturi alcoolice pentru a sărbători anumite evenimente, în timp ce pentru 22% consumul de alcool este o posibilitate de relaxare. Totodată, circa 28% din populație consideră că stresul poate fi depășit cu băuturi alcoolice.

Este regretabil faptul că numărul persoanelor consumatoare de alcool în exces, în Republica Moldova este în creștere. La etapa actuală, fiecare al cincilea consumator de alcool cu vârsta 18-69 de ani (19,5%) consumă episodic excesiv alcool; 2 adică 29,0% de bărbați și 9,2% de femei consumă, cel puțin o dată pe lună, șase sau mai multe porții de alcool¹³.

Unele persoane susțin cu convingere ca alcoolul în doze mici duce la eliberarea indivizilor de propriile inhibiții. Însă este cert faptul că, consumul de alcool duce la unele infracțiuni săvârșite din imprudență cum ar fi accidente de circulație și cele de muncă prin diminuarea atenției, reflexelor și creșterea timpului de reacție. Intoxicația cu alcool contribuie indirect la săvârșirea altor infracțiuni, și anume a celor comise prin violență, manifestându-se prin impulsivitate și excitabilitate. Aceste afirmații sunt bine reflectate în statisticile oficiale ale Serviciului Tehnologiei Informaționale ale Ministerului Afacerilor Interne¹⁴.

¹¹ Informarea amendamentelor la legislația privind controlul alcoolului direcționate spre reducerea consumului nociv de alcool în Republica Moldova https://msmps.gov.md/sites/default/files/mda_ebp_alcohol_rom.pdf (vizitat 10.05.2022).

¹² Consumul și abuzul de alcool în Republica Moldova: evaluarea situației și impactului https://expertgrup.org/ro/biblioteca/item/download/713_0d75c5b27b120b4961991587c7c6799e (vizitat 10.05.2022).

¹³ Informarea amendamentelor la legislația privind controlul alcoolului direcționate spre reducerea consumului nociv de alcool în Republica Moldova https://msmps.gov.md/sites/default/files/mda_ebp_alcohol_rom.pdf (vizitat 10.05.2022).

¹⁴ Nota informativă privind starea infracționalității ce atentează la viața și sănătatea persoanei și celor comise în sfera relațiilor familiale pe parcursul a XII luni ale anului 2021 https://politia.md/sites/default/files/ni_privind_infractiunile_ce_atenteaza_la_viata_persoanei_si_cele_5.pdf (vizitat 10.05.2022).

Mai concret, referitor la conducerea mijloacelor de transport sub influența băuturilor alcoolice care s-au soldat cu decesul persoanelor, la moment în Republica Moldova este modelată o situație critică, fapt dovedit prin datele generalizate în Sistemul informațional automatizat „Registrul accidentelor rutiere”. Astfel, pe parcursul a 12 luni ale anului 2021, s-au înregistrat 1988 de accidente în traficul rutier, în urma cărora 244 de persoane au decedat, iar altele 2245 au fost traumatizate¹⁵.

În opinia autorului Constantin Mitroi, acest viciu, al consumului de băuturi alcoolice, nu poate fi considerat o cauză în sine a săvârșirii infracțiunilor violente, deoarece săvârșesc astfel de fapte și persoanele care consumă băuturi alcoolice, la data comiterii infracțiunii, și persoanele care nu consumă astfel de băuturi, în general, și, cu atât mai puțin, în ziua când s-a săvârșit fapta.

De asemenea, trebuie avut în vedere și faptul că unele persoane, care se află sub influența băuturilor alcoolice, au comportări violente și sunt predispuse să provoace scandal fără nici un motiv. Alteori, aceste persoane au o atitudine provocatoare față de cei din jur și determină acțiuni de respingere din partea acestora, mergându-se până la a le produce vătămări corporale grave și chiar a-i omori.

Din alt punct de vedere, consumul exagerat de băuturi alcoolice constituie unul din factorii de risc victimal cel mai frecvent întâlnit, el însuși generator și al altor aspecte de comportament neindicat (provocare, imprudență etc.). Se știe că, în cantități mari, alcoolul aduce persoana fizică în incapacitatea de a-și mai coordona în mod corespunzător atitudinile comportamentale și ținuta, îi diminuează vizibil rezistența fizică. Toate acestea constituie o înlesnire pentru elementele parazitare cu comportament agresiv de a trece la actul de violență asupra victimelor respective. De multe ori, această manifestare violent scapă de sub control și, pe un „fond praeterintențional”, consecințele pentru victimă sunt dintre cele mai grave¹⁶.

Deci, în asemenea situații, prin comportamentul său victima poate crea condiții favorizante pentru săvârșirea infracțiunilor. După cum am precizat anterior, dintre aceste condiții frecvent întâlnite, consumul excesiv de alcool joacă un rol deosebit, atât sub aspectul frecvenței actelor antisociale comise sub influența lui, cât și al gradului lor de pericolozitate socială¹⁷, favorizând deseori leziunile corporale, chiar și omorul. Acest lucru este explicabil prin faptul că sub influența alcoolului se modifică personalitatea și conștiința omului.

Acest fapt a fost sublimat chiar din antichitate, de filosoful Seneca care afirma: „Beția nu creează viciile, ea le face să izburnească: impudicul își dă în vileag boala, violentul nu-și stăpânește nici limba, nici mâna, crește trufia obraznicului, cruzimea violentului, răutatea pizmașului, orice vicii se extind și se dezlănțuie”.

¹⁵ Nota informativă cu privire la situația accidentală pentru perioada 01.01.2021-31.12.2021 <https://politia.md/ro/advanced-page-type/rapoarte-si-evaluari> (vizitat 05.05.2022).

¹⁶ Gladchi Gh., *Victimologie*, Academia „Ștefan cel Mare” a MAI, Chișinău, 2019, p. 228.

¹⁷ Nistoreanu Gh., *Criminologie*, Ed. Europa Nova, București, 2000, p. 157.

O retrospectivă asupra infracțiunilor de omor în plan național ar putea ilustra faptul că în peste 60% din cazuri victima se afla în stare de ebrietate sau, oricum, sub influența băuturilor alcoolice.

Într-o altă ordine de idei și într-un alt plan al infracționalității, se poate reliefa în mod convingător rolul marcant al consumului de alcool ca risc victimal, dacă se analizează modul în care se produc unele omucideri (loviri și vătămări cauzatoare de moarte). Astfel, se știe că multe din infracțiunile care au ca rezultat pierderea vieții de către o persoană se comit în zona restaurantelor, barurilor, sau a altor locuri unde se consumă băuturi alcoolice. În astfel de locuri, pe fondul consumului de alcool la care participă atât agresorul, cât și victima, între acestea se produc în mod spontan altercații care degenerază în acțiuni agresive, de multe ori dintre cele mai grave, ce se soldează cu decesul unuia dintre participanți. Este de semnalat faptul că, în astfel de situații, de multe ori, rolul de agresor și de victimă alternează, fiecare dintre protagoniști putând invoca, în etape, victimizarea. Astfel de situații se întâlnesc destul de frecvent și cu ocazia unor petreceri organizate (nunți, botezuri etc.), precum și între tineri ce locuiesc în cămine de nefamiliști, când, la masă fiind, între două persoane aflate în stare de ebrietate, discuțiile inițial foarte amicale degenerază în ceartă, insulte, injurii, comițându-se, la un moment dat, pe acest fond, agresiunea. În destul de frecvente situații de acest gen, între victimă și agresor nu a existat nici o relație, s-au cunoscut la o masă de cârciumă și viața uneia s-a încheiat acolo sau la câțiva pași¹⁸.

Deci alcoolul nu influențează numai comportamentul infractorului, ci și al victimei care în majoritatea cazurilor de acest gen are o atitudine provocatoare, lipsindu-i comportamentul de evitare, de aplanare față de situațiile conflictuale.

În cultura poporului moldovean, a bea un pahar cu cineva înseamnă a-l respecta și a nu bea cu cineva care vrea să te „cinstească” înseamnă a nu respecta persoana. Apoi, mulți chiar folosesc aceasta ca să lege practica consumului de alcool cu creștinismul, zicând că „acesta-i sângele Domnului, se poate, chiar și mai mult dacă poți”. Vinul nu este sângele Domnului, ci simbolizează sângele Domnului doar atunci când cineva își aduce aminte de sângele lui Hristos, care a fost vărsat (nu turnat) pentru păcatele noastre, nu în jurul butoiului cu tot felul de cuvinte obscene. La început, aproape fiecare este învățat de altcineva (de obicei, o rudă apropiată) cum se bea, luând doar un pahărel. Apoi, îndemnat de alții, mai bea un pahărel. Apoi, se repetă situația și cu alte ocazii, și așa, una după alta, pahar după pahar, până se îmbată pentru prima dată. Apoi, persoana încearcă mai multe pahărele, ca să arate că este „bărbat”. Apoi, se încep petreceri cu băutura de fiecare

¹⁸ Barbu N.D., *op. cit.*, p. 64.

dată. Apoi, într-un necaz începe să recurgă la băutură, ca să uite puțin de probleme. Și, ca rezultat, ajunge omul să bea vin în loc de apă, să se îmbete de câteva ori pe zi, să vândă tot ce are pe lângă casă pentru a obține alcool¹⁹.

Multe dintre familiile din Republica Moldova, mai ales din mediul rural, au cel puțin câte unul din membri dependenți de alcool, care au ajuns să vândă tot din casă pentru băutură sau să-și bată joc de alții sau să-și bea întreg salariul/venitul etc. Și aici este o legătură foarte mare în felul în care acceptă întreaga familie băutura (alcoolul). Dacă familia nu petrece nici o sărbătoare fără băuturi alcoolice, aceasta pentru unii din membrii ei nu poate avea un efect negativ, dar pentru alții are neapărat un efect distrugător. Mai mult, fiecare nuntă sau aniversare, oriunde, oricând, este un motiv de consum al diferitelor băuturi alcoolice.

De cele mai multe ori, consumul de alcool însoțit de o simplă discuție în contradictoriu poate duce la violențe grave și la omoruri. Iar de cele mai multe ori, victima este soțul sau o rudă apropiată.

În marea majoritate a cauzelor penale studiate de către noi, autorii infracțiunii de omor se aflau sub influența băuturilor alcoolice.

În speță, la data 13.10.2019, aproximativ în perioada 17.00-18.00, NG acționând împreună cu o persoană și fiind ambii în stare de ebrietate alcoolică, aflându-se la domiciliul lui FG situat în s. *****, r-nul *****, intenționat au inițiat un conflict cu ultimul, în timpul căruia ambii, acționând cu o deosebită cruzime i-au aplicat lui FG mai multe lovituri cu pumnii în regiunea gâtului și capului, organ de importanță vitală, dându-și seama și realizând lucid faptul, că prin acțiunile lor de mutilare corporală continuă îi provoacă acestuia chinuri deosebite l-au adus în inconștiență în urma traumelor severe obținute și, imobilizându-l, l-au târât în beciul gospodăriei acestuia, unde l-au stropit cu combustibil și i-au incendiat corpul, astfel cauzându-i conform raportului de expertiză judiciară nr. 201909C0199 din 27.12.2019 o vătămare corporală gravă, exprimată prin traumă craniocerebrală închisă cu plăgi contuze în regiunea piloasă a capului, hemoragii difuze în țesuturile moi pericraniene, fractura liniară a oaselor bolții și bazei craniului, fractura oaselor nazale, contuzia cerebrală cu hemoragii subarahnoidiene difuze, care au fost produse în intervalul de timp de la 30-40 minute până la 1-2 ore anterior decesului, precum și arsuri termice de gr. I-IV pe o suprafață totală de circa 90 % din suprafața corpului, care au fost produse vital, prin acțiunea temperaturii înalte a flăcării, în intervalul de timp de la 30-40 de minute până la 1-2 ore anterior decesului, leziuni care sunt incompatibile cu viața și au legătură cauzală directă cu survenirea decesului lui FG²⁰.

În contextul celor expuse, dorim să precizăm că consumul de alcool poate provoca atât moartea celui ce-l consumă, cât și a celor ce pot fi afectați de comportamentul celui ce consumă.

¹⁹ Mitroi Constantin, *Cauzele și condițiile criminalității în săvârșirea infracțiunii de omor asupra soțului, soției sau unei rude apropiate*, în Studii Juridice Universitare nr. 3-4, 2011, pp. 212-231.

²⁰ Ședința mun. Chișinău din 28.10.2020, Dosarul nr. 944/20, https://cac.instante.justice.md/ro/pigd_integration/pdf/efd9abf4-64c0-4773-8380-630737bb7443 (vizitat la 23.04.2022).

Influența alcoolismului asupra criminalității este cunoscută de mult timp. Starea de ebrietate alcoolică reduce sau chiar stopează autocontrolul comportamental modifică fundamental mentalitatea individului, dezvoltă agresivitate și impulsivitate, determină gelozia și săvârșirea, în baza acesteia, a multiplelor infracțiuni, îndeosebi cu caracter violent.

Concluzii, soluții de perspectivă

Alcoolismul conduce la degradarea personalității, deprecierea valorilor sociale și morale, destrămarea relațiilor familiale și a celor din colectivul de muncă etc. De regulă, alcoolicii nu lucrează, iar pentru a dobândi surse necesare procurării băuturilor alcoolice spirtoase și a drogurilor comit diferite infracțiuni inclusiv și omoruri din interes material sau alte infracțiuni violente cu consecințe destul de grave. Spre exemplu, anumite studii ce vizează infracțiuni violente relevă faptul că autorii acestora au consumat alcool în proporții de: 54% în cazul infracțiunilor de omor, 41% în cazul violurilor și 36% în cazul tâlhăriilor.

În acest context, propunem unele măsuri ce urmează a fi întreprinse pentru reducerea numărului infracțiunilor violente comise în urma consumului de băuturi alcoolice în Republica Moldova. În acest sens, au fost elaborate o mulțime de ghiduri, manuale și înaintate recomandări sub aspectul articolelor științifice. Însă noi vom supune examinării unele din ele, susținute unanim de mai mulți autori.

Astfel, pentru reducerea consumului de băuturi alcoolice este necesară eliminarea factorilor culturali și propagandistici care încurajează astfel de vicii, mai ales în categoria persoanelor tinere. Este vorba de limitarea drastică a publicității produselor alcoolice în toate formele de suport (TV, radio, Internet, panouri stradale). În prezent nu există practic nici o restricție de promovare a berii, vinului sau băuturilor alcoolice tari în mijloacele de informare în masă.

Totodată, este necesară monitorizarea atentă a conținutului programelor unor posturi de radio și TV care în mod latent promovează cultura consumului de produse alcoolice, mai ales în rândul tinerilor, ce reprezintă categoria de persoane cea mai vulnerabilă. De asemenea, pot fi instituite granturi pentru ca aceste posturi TV și radio să lanseze campanii anti-alcool.

Instituțiile statului ar trebui să încurajeze companiile producătoare de băuturi alcoolice destinate pieței interne să adopte un comportament mai responsabil din punct de vedere social și să le impună să suporte o parte din costurile campaniilor de informare publică a daunelor consumului excesiv de alcool sau din costurile asociate cu consumul de alcool.

Un rol aparte îl deține organele de drept care prin intermediul structurilor polițienești sunt obligate să realizeze măsurile impuse prin lege pentru stoparea comiterii infracțiunilor violente. Aceste activități sunt posibil de realizat doar în

urma identificării, prin intermediul instrumentelor juridice și cu ulterioara neutralizare, înlăturare a tuturor factorilor criminogeni care generează comiterea acestor infracțiuni. Dintre formele prevenirii a criminalității, cea de prevenire individuală, după părerea noastră reprezintă „nota” care urmează să fie forțată de către angajații poliției ce sunt încadrați în reducerea consumului de băuturi alcoolice de către persoanele predispuse de a comite infracțiunile contra vieții și sănătății persoanelor. Astfel de activități de ordin individual sunt necesare de realizat permanent cu însoțirea după caz a măsurilor de convingere, constrângere sau de ajutor.

De asemenea, propunem intensificarea activităților din partea organelor competente privind impunerea funcționării efective a legii cu privire la controlul și prevenirea consumului abuziv de alcool și a actelor normative relevante. Printre cele mai importante aspecte care trebuie impuse sunt:

- ❖ Interzicerea comercializării băuturilor alcoolice către persoane sub vârsta de 18 ani, atât în unitățile comerciale cu amănuntul, cât și în baruri, cafenele și restaurante. Această prevedere poate fi impusă prin exercitarea controlului inopinat la agenții economici care realizează produse alcoolice.

- ❖ Interzicerea comercializării băuturilor alcoolice în apropierea instituțiilor de învățământ de toate nivelurile. În prezent, sunt foarte multe cazuri când comercializarea băuturilor alcoolice este practică în imediata vecinătate a școlilor, liceelor, universităților, de multe ori cu buna știință a autorităților locale care au eliberat autorizări, precum și cu buna știință a directorilor acestor instituții de învățământ.

- ❖ Profilaxia, informarea și educația tineretului despre daunele cauzate de consumul excesiv de alcool. Lucrul cel mai important este ca aceste campanii să fie realizate în manieră credibilă (nu de către poliție sau primar, ci de către ONG-uri sau grupuri neformale, în limbaj accesibil și prietenos tinerilor). Astăzi în școli practic nu se acordă nici o atenție acestui subiect.

- ❖ Informarea adecvată a părinților despre daunele pe care le are consumul timpuriu al alcoolului asupra formării adolescentului.

- ❖ Este necesară introducerea unui regim restrictiv de desfășurarea a băuturilor alcoolice în orele de seară și de noapte și în anumite locuri publice.

- ❖ O atenție deosebită trebuie acordată dezrădăcinării culturii de consum de alcool la volan. Moldova se numără printre țările cu cea mai înaltă frecvență a conducerii automobilului în stare de ebrietate. Această practică trebuie eradicată în modul cel mai drastic. Practica internațională arată că cele mai eficiente instrumente în acest sens sunt: testarea aleatorie a șoferilor, reducerea nivelului concentrației maximal admisibile a alcoolului în sânge, instituirea unei singure sancțiuni dure – cea de privare de dreptul de a conduce orice mijloc de transport – pentru conducerea mijloacelor de transport în stare de ebrietate²¹.

²¹ Consumul și abuzul de alcool în Republica Moldova: evaluarea situației și impactului https://expertgrup.org/ro/biblioteca/item/download/713_0d75c5b27b120b4961991587c7c6799e (vizitat 10.05.2022).

Surse bibliografice:

1. Barbu N.D., *Investigații criminale*, Ed. Sitech, Craiova, 2015, 457 p.
2. Bujor V., *Cuvânt în apărarea criminologiei*, în *Materialele conferinței științifice, „Starea actuală și perspectivele științei criminologice în Republica Moldova”*, Chișinău, 2002, pp. 103-106.
3. Cicala Al., *Analiza criminologică și prevenirea infracțiunilor de omor*, Ed. Departamentul Editorial Poligrafic al Academiei „Ștefan cel Mare”, Chișinău, 2021, 217 p.
4. Cicala Al., *Factorii criminogeni ai avorturilor ilegale*, în *Analele Științifice ale Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI*, nr. 1/2018, pp. 73-83.
5. Consumul și abuzul de alcool în Republica Moldova: evaluarea situației și impactului https://expertgrup.org/ro/biblioteca/item/download/713_0d75c5b27b120b4961991587c7c6799e (vizitat 10.05.2022).
6. Consumul și abuzul de alcool în Republica Moldova: evaluarea situației și impactului https://expertgrup.org/ro/biblioteca/item/download/713_0d75c5b27b120b4961991587c7c6799e (vizitat 13.05.2022).
7. Davidovitch André Pinatel Jean, *La criminologie*, în *Revue française de sociologie*, 1962, pp. 92-96.
8. Gladchi Gh., *Victimologie*, Academia „Ștefan cel Mare” a MAI, Chișinău, 2019, 481 p.
9. Informarea amendamentelor la legislația privind controlul alcoolului direcționate spre reducerea consumului nociv de alcool în Republica Moldova https://msmps.gov.md/sites/default/files/mda_ebp_alcohol_rom.pdf (vizitat 10.05.2022).
10. Ionașcu V., Frunză Al., *Impactul consumului de băuturi alcoolice asupra comportamentului violent*, în *materialele conferinței științifice cu participare internațională „Protecția drepturilor și libertăților fundamentale ale omului în procesul asigurării ordinii și securității publice”*, Chișinău, Moldova, 9 decembrie 2021, pp. 321-331.
11. Larii Iu., *Criminologie*, Academia „Ștefan cel Mare”, Chișinău, 2020, 290 p.
12. Larii Iu., Cojocar R. ș.a., *Criminalitatea violentă în Republica Moldova: tendințe generale, cauze și condiții*, Ed. Acad. „Ștefan cel Mare”, Chișinău, 2018, 40 p.
13. Mitroi Constantin, *Cauzele și condițiile criminalității în săvârșirea infracțiunii de omor asupra soțului, soției sau unei rude apropiate*, în *Studii Juridice Universitare* nr. 3-4, 2011, pp. 212-231.
14. Nistoreanu Gh., *Criminologie*, Ed. Europa Nova, București, 2000, 540 p.
15. Nistoreanu Gh., Păun C., *Criminologie*, Ed. Didactică și Pedagogică R.A., București, 1995, 352 p.

16. Nota informativă cu privire la situația accidentală pentru perioada 01.01.2021-31.12.2021 <https://politia.md/ro/advanced-page-type/rapoarte-si-evaluari> (vizitat 05.05.2022).

17. Nota informativă privind starea infraționalității ce atentează la viața și sănătatea persoanei și celor comise în sfera relațiilor familiale pe parcursul a XII luni ale anului 2021 https://politia.md/sites/default/files/ni_privind_infractionsile_ce_atenteaza_la_viata_persoanei_si_cele_5.pdf (vizitat 10.05.2022).

18. Opalco Ala, *Factorii care contribuie la comiterea infracțiunii de către minor*, în Revista națională de drept nr. 4/2012, pp. 58-61.

19. Ședința mun. Chișinău din 28.10.2020, Dosarul nr. 944/20, https://cac.instante.justice.md/ro/pigd_integration/pdf/efd9abf4-64c0-4773-8380-630737bb7443 (vizitat la 23.04.2022).